

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS PARLAMENTINIŲ TYRIMŲ DEPARTAMENTAS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6170 / 239 6179 / 239 6580
El. p. ptd@lrs.lt, <http://www.lrs.lt/ptd>

Ženklavimo „be GMO“ tvarka Austrijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje

2013-05-13

2013 m. kovo mėn. Europos Parlamente vykusioje konferencijoje, skirtoje ženklavimo „be GMO“ klausimams, aptarta kol kas tik trijų ES valstybių narių – Austrijos, Prancūzijos ir Vokietijos – sėkminga praktika, įteisinant ženklavimą „be GMO“ ir akcentuotas didėjantis poreikis tokio ženklavimo tvarką nustatyti ES lygmeniu, siekiant užkirsti kelią nesąžiningai konkurencijai bei sudaryti aiškias suvienodintas sąlygas rinkos veikėjams. Pažymėta, kad nacionalinėse schemose numatyti skirtingi kriterijai ženklo „be GMO“ naudojimui gali kelti neaiškumų vartotojams ir praktinių sunkumų gamintojams, parduodantiems savo prekes keliose šalyse.

Darbe apžvelgiamas ženklavimo „be GMO“ reglamentavimas Austrijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje, aprašomi nustatyti reikalavimai gamybos procesui, maisto produktams, pašarams.

Bendra ženklavimo „be GMO“ Europos Sąjungoje apžvalga

Europos Parlamento (EP) ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1829/2003¹, nustatančiame privalomą genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų ženklavimą, bei EP ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1830/2003² dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir iš jų pagamintų maisto produktų bei pašarų atsekamumo ir ženklavimo nėra nurodymų žymėjimui „be genetiškai modifikuotų organizmų (GMO)“, tačiau jis nedraudžiamas, jei neklaidina vartotojų. Pagal pastarąjį principą, nustatytą EP ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 178/2002³ dėl maistui skirtų teisės aktų bendrųjų reikalavimų, etikete „be GMO“ neturėtų būti ženklinami produktai, neturintys genetiškai modifikuoto atitiktens rinkoje, pvz. obuoliai.

Europos Komisija (EK) šiuo metu oficialiai peržiūri susiklosčiusią padėtį šiuo klausimu⁴, aiškinasi harmonizavimo poreikį ir numato svarstyti galimybę Europos Sąjungos (ES) mastu parengti vienodą savanorišką ženklavimo „be GMO“ tvarką⁵. Pažymėtina, kad neplanuojama keisti dabartinio privalomo GM maisto produktų ir pašarų ženklavimo reguliavimo.

ES valstybės narės Austrija, Prancūzija, Vokietija yra savarankiškai priėmusios nacionalinius teisės aktus, reglamentuojančius produktų, pagamintų nenaudojant genetinio modifikavimo technologijų, žymėjimą „be GMO“⁶. Tikslas – informuojant vartotojus, jiems suteikti galimybę rinktis, išvengti painiavos, nebūti klaidinamiems. Atskirų šalių schemas

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R1829:20070112:LT:PDF>

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R1830:20081211:LT:PDF>

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002R0178:20060428:LT:PDF>

⁴ EK sveikatos ir vartotojų reikalų generalinio direktorato parengtame ES teisės aktų GMO maisto ir pašarų srityje bazės vertinime apžvelgiama, kaip ES valstybės narės reglamentuoja ir naudoja ženklavimą „be GMO“:

http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/evaluation/docs/evaluation_gm_report_en.pdf

⁵ <http://www.food.gov.uk/multimedia/pdfs/gm-labelling-short-consultation.pdf>

⁶ <http://www.greens-efa.eu/gmo-free-labelling-9456.html>

http://www.ohnegentechnik.org/fileadmin/ohne-gentechnik/News/04_GMO_free_Comparison_Study-A-D-F-I_fin_11102012.pdf

skiriasi savo kriterijais, taikomais ženklais „be GMO“ žymimiems gaminiams. Reikalavimai sertifikavimui, kontrolei ir stebėsenai yra nustatyti dalyje, bet ne visose schemose. Daugumoje atvejų kontroliuojama gamybos proceso eiga, o ne galutiniai produktai.

Nyderlanduose laikomasi nuostatos, jog ženklas „be GMO“ klaidintų vartotojus, kadangi neįmanoma garantuoti, kad produktuose 100 proc. nebūtų GM priemaišų (visada lieka techniškai neišvengiama <0,9 proc. GMO dalies tikimybė, dažnai numatyta ženklinimo sąlygose). Toks ženklinimas yra draudžiamas Nyderlanduose – Maisto ir plataus vartojimo prekių įstatymas neleidžia ant maisto produktų etikečių rašyti „be GMO“. Galima naudoti frazę „pagaminta be genetinių technologijų“, jei šios nebuvo pasitelktos jokiam produkcijos proceso etape.

Pavieniai privatūs gamintojai ir prekybininkai įvairiose šalyse įgyvendina nuosavas ženklinimo „be GMO“ schemas, atitinkančias nacionalines sąlygas⁷. Pvz., Italijos didžiausia mažmeninės prekybos bendrovė „Coop Italia“ nuo 1997 metų naudoja savo etiketes „be GMO“, kuriomis žymi apie 300 firminių prekių. Kompanija „Coop Italia“, savarankiškai patvirtinusi laisvą nuo GMO veiklos kryptį, vykdo produktų atitikimo nusistatytiems standartams kontrolę, pasitelkusi dvi nepriklausomas atestavimo įstaigas. Prancūzijoje ir Didžiojoje Britanijoje keletas mažmenininkų bei gyvulinės kilmės produktų tiekėjų platina prekes pažymėtas „be GMO“. Pvz., Prancūzijos bendrovės „Poulets de Loue“, „Porc de la Sarthe“, „Buerre d’Echire“ ir dalis AOC sūrių gamintojų naudoja ženklinimą „be GMO“. Vokietijoje yra 15 skirtingų ženklų, gamintojų naudojamų greta nustatyto ženklinimo, tačiau produktai privalo atitikti valstybinius reikalavimus gaminiams be GMO. Suomijoje firmos taiko specifines ženklinimo „be GMO“ schemas tokiems produktams kaip dešrelės, importinis sūris bei kukurūzų spragėsiai.

Pažymėtina, jog gyvulinės kilmės maisto produktų su ženklu „be GMO“ rinka išlieka nedidelė, kadangi draudimas viso gamybos proceso metu naudoti GM medžiagas didina savikainą, o leidimas kai kuriais atvejais pašaruose naudoti GM papildus, sukuria neapibrėžtą situaciją. Papildų, fermentų, kvapiųjų medžiagų gamyboje dažnai tiesiogiai ar netiesiogiai panaudojami GMO. Naudojant be GM technologijų paruoštas augalinės kilmės žaliavas, neatmetama GM augalų, ypač sojos ir kukurūzų, pėdsakų tikimybė. Tai, pasak maisto pramonės atstovų, kaip ir tam tikro kiekio GM priemaišų toleravimas, sukelia patikimumo problemą. Gamintojai nenoriai įsisavina ženklą „be GM technologijų“, kadangi baiminasi netekti vartotojų pasitikėjimo dėl plačiai žinomos informacijos, kad atitinkamas žymėjimas negarantuoja, jog iš tikrųjų produkte nėra GMO.

Vartotojai, pagal D. Britanijos maisto standartų agentūros atliktą išsamų visuomenės nuomonės tyrimą⁸, teikia pirmenybę informacijai apie GMO buvimą gaminyje, o ne atvirkščiai. Sociologinės apklausos duomenys atskleidė, jog kai kuriais atvejais ženklas „be GMO“ gali netgi klaidinti vartotojus, pvz., jeigu prekiaujama dviem panašiais produktais ir vienas jų pažymėtas „be GMO“, tai vartotojas gali padaryti prielaidą, kad kitame yra GMO, nors iš tikrųjų taip nebūtų.

Įtaka gaminių kainai

Duomenų apie specialiai ženklinimui „be GMO“ gaminamų produktų kainų skirtumą, lyginant su įprastiniais ar GM produktais nepavyko rasti. Apžvalgose, skirtose ženklinimo „be GMO“ tematikai, apibendrintai pažymima, jog gaminiai be GMO paprastai būna brangesni už įprastinius, tačiau dalis vartotojų pasirenka mokėti papildomai už atitinkamą kokybę. Priemokos padengia didesnes gamintojų išlaidas pašarams ir tinkamai apsaugai nuo galimo užterštumo GM medžiagomis.

⁷ http://www.greens-efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Events/06_03_2013_GMO_free_labelling_of_food_products/Elta%20Smith_ICF%20GHK_GM-free%20labelling_EP%20conference_6%20Mar%202013.pdf

⁸ <http://www.food.gov.uk/multimedia/pdfs/publication/gm-labelling-report.pdf>

EK žemės ūkio ir kaimo plėtros reikalų generalinio direktorato darbiniam dokumente „GM kultūrų ekonominis poveikis žemės ūkio sektoriui“⁹ yra trumpai paminėti produktų be GMO ypatumai. Pažymima, jog kuo mažesnis nustatytas leistinas GM priemaišų kiekis, tuo brangiau laikytis identifikavimo sistemos sąlygų. Kai kuriais atvejais itin griežtai apribojus toleruojamas priemaišas, kaštai gali išaugti tiek, kad viršys galimą pelną. Todėl ypač žema produktuose leidžiamų GM priemaišų dalis gali tapti gamybos „be GMO“ pasirinkimą stabdančiu veiksniu ir įtakoti prekių „be GMO“ rinkos susitraukimą iki siauros didelių pajamų pirkėjų grupės.

Produktų „be GMO“ gamyboje savanoriškai laikantis identifikavimą užtikrinančios sistemos¹⁰ (Identity Preservation, toliau tekste – IP sistema), gamintojams, perdirbėjams ir vartotojams tenka papildomos išlaidos, kurių pasiskirstymas priklauso nuo paklausos masto. Kuo didesnė produktų „be GMO“ paklausa, tuo mažiau ji keisis reaguodama į kainų skirtumą. Tokiu atveju tiekėjams atsiranda daugiau galimybių perkelti IP sistemos laikymosi kaštus, didinant prekių kainas vartotojui.

Trumpalaikėje perspektyvoje galimas poveikis GMO produktų rinkai. Darant prielaidą, kad GM ir „be GMO“ gaminių pasiūla yra pastovi, yra konstatuojama, jog vartotojai, neturintys konkretaus poreikio pirkti prekes „be GMO“, rinksis nepaisydami, ar vartoja GM, ar be GMO produktus. Tuo tarpu gaminių „be GMO“ vartotojai nesirinks GM produktų. Susiklosčius tokiai vienkryptei pasirinkimo tendencijai, lemiamą reikšmę sprendžiant dėl GM ir „be GMO“ produktams tenkančių papildomų gamybos kaštų perskirstymo bei tokių produktų kainų turi produktų „be GMO“ ir įprastinių gaminių paklausos skirtumai.

Kaip pavyzdys, aprašant nustatytos kokybės gamybos procesą, pateikiamas paukštienos gamintojos „Bourgoin“ atvejis. Bendrovė „Bourgoin“ rinkai tiekia kiaušinius ir paukštieną be GMO, gamybos procese naudodama sojas be GMO. Kompanijos veikloje dalyvaujantiems ūkininkams neleidžiama sėti iš JAV importuotų sojų pupelių, jie privalo užtikrinti atsekamumą, laikytis reikalavimų saugiam pasėlių atstumui ir pan. Prancūzijoje perkamos sojų pupelės be GMO yra apie 30 proc. brangesnės už importuojamas. Kiaušinių, gautų lesinant vištas lesalu be GMO, kaina yra 15 proc. didesnė už įprastinių kiaušinių kainą.

Nacionaliniai ženklavimo „be GMO“ ypatumai Austrijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje

Austrija

Teisinis pagrindas – federalinės sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijos, 1998 m. įtrauktos į maisto produktų apibrėžimų ir standartų rinkinį *Codex Alimentarius Austriacus*.

Reglamentavimas¹¹ taikomas visiems maisto produktams, iš kurių dokumentų galima spręsti, kad gamyboje nebuvo naudojama GMO ar iš GMO gautų žaliavų ir kuriuos ketinama ženklinti „be GMO“ ar panašiai, pvz., „pagaminta be genetinės inžinerijos metodų“.

Bendri reikalavimai gamybos „be GMO“ procesui:

- Ūkis turi būti tvarkomas išimtinai pagal reikalavimus, skirtus gamybai be GMO. Leidžiama ūkį padalinti į atskiras dalis ar gamybos sektorius.
- Naudojant įrenginius, produktų be GMO gamyba turi būti aiškiai atskirta laiko ar vietos požiūriu nuo įprastinių produktų gamybos.

Specialūs reikalavimai gamybos „be GMO“ procesui:

⁹ Economic Impacts of Genetically Modified Crops on the Agri-Food Sector:

<http://ec.europa.eu/agriculture/publi/gmo/fullrep/index.htm>

¹⁰ Identifikavimą užtikrinanti sistema (Identity Preservation) – tokia javų ar žaliavos tvarkymo sistema, kuri leidžia atsekti kilmę ir auginimo bei perdirbimo sąlygas.

¹¹ <http://www.greens->

[efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Events/06_03_2013_GMO_free_labelling_of_food_products/E%20C%20%20Lan g%206th%20March%202013.pdf](http://www.greens-efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Events/06_03_2013_GMO_free_labelling_of_food_products/E%20C%20%20Lan g%206th%20March%202013.pdf)

– GMO ir produktai pagaminti iš GM metodais gautų žaliavų negali būti naudojami pašarams, papildams, pagalbinėms gamybos priemonėms, augalų apsaugos produktams, trąšoms, dirvos kondicionavimo priemonėms, sėkloms, augalų dauginamosioms medžiagoms, mikroorganizmams. Pašarams negalima naudoti GM, sudėtinių GM dalių turinčių ar iš GMO gautų papildų, pagalbinių medžiagų. Išimtį sudaro veterinariniai medikamentai.

– Maisto medžiagos, pašarai, sėklos ir augalų dauginamoji medžiaga, paženklinta pagal EP ir Tarybos reglamentų (EB) Nr. 1829/2003, Nr. 1830/2003¹² ar Austrijos teisės aktų reikalavimus, negali būti naudojama.

– Būtinai produkto grynumą įrodantys dokumentai, jei įsigyjant prekę pardavėjas žodžiu tvirtina, kad ji pagaminta be GMO. Šis reikalavimas netaikomas medžiagoms, kurių gamyboje įprastai nėra naudojami GM metodai, pvz., mineralinės trąšos, augalų apsaugos priemonių cheminės sudedamosios dalys.

Specialūs reikalavimai maisto produktų gamybai:

– Kultūrinių augalų sudedamosios dalys leidžiamos tik tuo atveju, jei sėklos ar augalų dauginamoji medžiaga yra be GMO ir nėra GM priemaišų tikimybės nuimtame derliuje.

– Iš naminių gyvulių gautų sudedamųjų dalių gali būti, jei gyvuliai nuo gimimo buvo auginami nenaudojant GM pašarų.

– Vandens gyvūnų ir augalų veisimui turi būti naudojami išteklių be GMO.

– Gyvulių šėrimo, paukščių lesinimo, nenaudojant GM pašarų, trukmė:

Jautienai – 12 mėnesių iki skerdimų;

Pienui – 2 savaitės;

Kiaušiniams – 6 savaitės iki rinkimo pardavimui;

Kiaulienai – visas laikotarpis;

Žuvis – visas laikotarpis.

– Išimtiniais atvejais, gavus Kodekso komisijos (Codex Commission) pritarimą, galima naudoti maisto papildus, pagalbinės gamybos priemones, kvapiąsias medžiagas, fermentus, amino rūgštis, mikroelementus, jei ekspertai patvirtina, kad šių medžiagų panaudojimas yra būtinas, šių medžiagų nėra be GMO pavidalu.

Specialūs reikalavimai pašarams:

– Pašarų papildai ir pagalbinės medžiagos turi būti be GMO, be GM sudėtinių dalių ir pagaminti ne iš GM žaliavų.

Kontrolė – grindžiama atsekamumu, dokumentacija ir orientuota į proceso eigos priežiūrą. Atitikimas reikalavimams yra nuosekliai tikrinamas atskiruose gamybos etapuose, įskaitant žemės ūkio veiklą. Taikoma savikontrolė ir būtinas nepriklausomų akredituotų įmonių reguliariai vykdomas rizikos įvertinimas. Ūkininkas, norintis gauti ženklą „be GMO“, privalo pristatyti akredituotai nacionalinei laboratorijai dokumentus ir pašarų ar augalinės kilmės maisto produktų pavyzdžius ištyrimui. Jeigu jie atitinka reikalavimus, išduodamas sertifikatas ir pasirašomas kontrolės susitarimas. Analitiniais metodais aptikus produktuose GMO, tikrinamas gamyboje naudojamų priemonių efektyvumas.

Leidžiamos GMO priemaišų ribos:

<0,9 proc. atsiktinių priemaišų – kaip ir nustatyta EP ir Tarybos reglamentuose (EB) Nr. 1829/2003 ir 1830/2003, tačiau papildomai pabrėžiant, jog „techniškai neišvengiamų“. Praktikoje yra stengiamasi laikytis <0,1 proc. ribos, kadangi aptikus iki 0,9 proc. GM priemaišų yra būtina tolesnė kontrolė, kurios vengiama.

Ženklas „be GMO“:

¹² ES, nustačiusi privalomą GM maisto produktų ir pašarų ženklinimą, įtvirtino leidžiamą <0,9 proc. priemaišų ribą. Tai reiškia, jog visi maisto produktai ir pašarai, turintys GM sudėtinių dalių ar pagaminti iš GM žaliavos, privalo būti atitinkamai ženklinami. Išimtį sudaro produktai, kuriuose yra mažiau nei 0,9 proc. GM priemaišų, su sąlyga, kad šis užterštumas yra techniškai neišvengiamas ar atsiktinis. Be to, privalomai nereikalaujama ženklinti maisto produktų, pagamintų iš gyvulių, šertų GM pašarais.

- Maisto produktų etiketėse rašomus žodžius gali pasirinkti gamintojas.
- Pašarų etiketėse turi būti rašoma „tinkamas maisto produktų be GMO gamybai“.
- Etiketėje privaloma nurodyti kontroliuojančios institucijos pavadinimą.
- Ženkla „be GMO“ („Gentechnik–frei“) suteikia ARGE¹³, pagal rinkinio *Codex Alimentarius Austriacus* reikalavimus parengusi „Arge–Gentechnikfrei“¹⁴ schemą. Ženklimas naudojamas savanoriškai.

Sankcijos už pažeidimus – rekomendacijose nenumatytos.

Prancūzija

Teisinis pagrindas – Ūkio ir finansų ministerijos potvarkis, galiojantis nuo 2012 m. liepos mėn. 1 d.

Reglamentavimas taikomas reklamuojant, ženklinant medžiagas, susijusias su maisto produktais, įvardijamais kaip „be GMO“, atsižvelgiant į Aplinkos apsaugos kodekso¹⁵ straipsnių L.531–1–2 aprašus, apibrėžiančius GMO ir genetinės modifikacijos metodus.

Bendri reikalavimai gamybos „be GMO“ procesui:

- Turi būti imamasi priemonių, užkertančių kelią galimam kryžminiam užterštumui. Gyvuliai turi būti laikomi atskirose zonose, pašarai sandėliuojami taip pat atskirai.
- Jai gamybos proceso metu buvo laikomasi atitinkamų priemonių, vengiant GM priemaišų, tai GMO buvimas vertinamas kaip atsitiktinis/techniškai neišvengiamas.

Specialūs reikalavimai gamybos „be GMO“ procesui:

- Pagalbinių gamybos priemonių, papildų ir kvapiųjų medžiagų, gautų iš GMO, negalima naudoti.
- Medaus gamyboje turi būti laikomasi 3 km spindulio „be GMO“ taisyklės: šiuo atstumu augantys augalai, iš kurių renkamas medus ir žiedadulkės, turi būti ne GM. Aviliuose naudojamos papildomos medžiagos turi būti be GMO. Bičių produktams netaikytini EP ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1829/2003 ženklavimo reikalavimai. Avilių išsidėstymo negalima keisti 5 metus.
- Minimalus ūkio atitikimo nustatytiems reikalavimams laikotarpis – 1 metai.

Specialūs reikalavimai maisto produktų gamybai:

- Jei rinkoje nėra augalo GM analogo, tai galutinio produkto, turinčio sudėtyje to augalo, neleidžiama ženklinti „be GMO“.
- Jei yra ekologiškos gyvulinės kilmės sudėtinių dalių, galima ženklinti „be GMO“, tačiau papildant „pagal nustatytą tvarką“.
- Gyvulių šėrimo, paukščių lesinimo, nenaudojant GM pašarų, trukmė:
Jautienai – 12 mėnesių iki skerdimo;
Pienui – 6 mėnesiai;
Kiaušiniams – 1,5 mėn. iki kiaušinių rinkimo prekybai;
Kiaulienai – 4,5 mėnesio iki skerdimo;
Paukštienai – 3 dienos po išsiritimo.

¹³ ARGE – nepriklausoma maisto ir pašarų gamintojų, prekiautojų, ūkininkų asociacijų, nevyriausybinių aplinkosaugos bei vartotojų teisių organizacijų sąjunga. ARGE pirmoji 1997 m. inicijavo savanorišką ženklimą „be GMO“, kurio pagrindu vėliau patvirtintas nacionalinis ženklas „Gentechnik-frei erzeugt“.

¹⁴ <http://www.gentechnikfrei.at/>

¹⁵ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=180787

– Iš GMO pagamintas pagalbines gamybos priemonės, papildus, kvapiąsias medžiagas leidžiama naudoti, jei nėra kito pasirinkimo. Tokių medžiagų sąrašą rengia ES pagal ekologinės žemdirbystės reikalavimus ar atsakinga šalies ministerija.

Kontrolė – grindžiama atsekamumu. Už teisės akto įgyvendinimą atsakingos Ūkio, finansų ir pramonės ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Gamtosaugos ministerija. Ženklavimo sąlygų laikymąsi prižiūri Ūkio, finansų ir pramonės ministerijai pavaldi kontrolės tarnyba (Fraud Control Office of the Ministry of Economy, Finance and Industry). Maisto produktų pavyzdžiai tiriami šios tarnybos laboratorijoje Strasbūre.

Leidžiamos GMO priemaišų ribos:

<0,1 proc. maisto produktuose ir <0,1 proc. (pereinamuoju 5 m. laikotarpiu <0,9 proc.) pašaruose.

Ženklas „be GMO“:

– Augalinės kilmės produktams naudojama formuluotė „be GMO“ („sans OGM“), gyvulinės kilmės – „šerta be GMO“ ar „gauta iš gyvulių, šertų pašarais be GMO“, o ženklinant medų – „be biotechnologijų“. Ženklinimas naudojamas savanoriškai.

– Prancūzijos vartotojų reikalų ministerija, 2009 m. balandžio 3 d. pritarus konsultacinei Nacionalinei vartotojų tarybai (Conseil National de la Consommation, CNC), patvirtino naują ženklą „šerta be GMO“ („Nourri sans OGM“), skirtą visų rūšių mėsai ir pieno produktams, kurių gamyboje naudoti sertifikuoti pašarai be GMO.

– Ženklinamos fasuotų maisto produktų pakuotės.

– Nefasuoti produktai ženklunami kiekvienas atskirai ar visa siunta.

Sankcijos už pažeidimus – šiame teisės akte nenumatytos. Tačiau šalyje yra taikomos sankcijos už maisto produktų ženklavimo, įskaitant EP ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1829/2003 reikalavimus, pažeidimus. Prancūzijos kontrolės tarnyba, nustačiusi maisto produktų ženklavimo neatitikimą reikalavimams, gali įspėti, pareikalauti ištaisyti padėtį ir patikrinti, ar reikalavimas buvo įvykdytas. Jei į pastabas neatsižvelgiama gali būti pateiktas kaltinimas dėl klaidinančios informacijos skelbimo ir skirta iki dvejų metų įkalinimo bausmė bei 37 500 eurų bauda. Leidžiama alternatyvi bauda – mokėti iki 450 eurų už kiekvieną etiketę, neatitinkančią reikalavimų¹⁶.

Vokietija

Teisinis pagrindas – federalinio įstatymo pataisos, reglamentuojančios ženklavimą, įsigaliojusios 2008 m. gegužės mėn.

Reglamentavimas taikomas visiems maisto produktams esantiems prekyboje ir/ar reklamuojamiems kaip pagamintiems nenaudojant genetinės inžinerijos metodų.

Specialūs reikalavimai gamybos „be GMO“ procesui:

– Negalima, kaip sudėtinių dalių, naudoti produktų, kuriuos privalu ženklinti pagal EP ir Tarybos reglamentų (EB) Nr. 1829/2003 ir Nr. 1830/2003 reikalavimus.

¹⁶ <http://www.legco.gov.hk/yr07-08/english/sec/library/0708rp02-e.pdf>

- Draudžiama, kaip sudėtinės dalis, naudoti produktus, kurie, nors ir neturi būti ženklinti pagal EP ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1829/2003 reikalavimus, tačiau turi techniškai neišvengiamų <0,9 proc. GM priemaišų.
- Neleidžiama naudoti papildų, pagalbinių gamybos priemonių, gautų panaudojant GM metodus. Išimtį sudaro veterinariniai medikamentai.

Specialūs reikalavimai maisto produktų gamybai:

- Gyvulinės kilmės sudedamosios dalys negali būti GM ir turi būti pagamintos iš gyvulių, šertų pašarais, kuriems netaikytinas EP ir Tarybos reglamentų (EB) Nr. 1829/2003 ir Nr. 1830/2003 reikalavimas ženklinti kaip GMO.

- Gyvulių šėrimo, paukščių lesinimo, nenaudojant GM pašarų, trukmė:

Jautienai – 12 mėnesių iki skerdimų;

Pienui – 3 mėnesiai;

Kiaušiniams – 6 savaitės iki kiaušinių rinkimo prekybai;

Kiaulienai – 4 mėnesiai iki skerdimų;

Paukštienai – 10 savaičių iki skerdimų;

Smulkiems atrajotojams – 6 mėnesiai iki skerdimų.

Specialūs reikalavimai pašarams:

- Pašarams neturi būti taikytini EP ir Tarybos reglamentų (EB) Nr. 1829/2003 ir Nr. 1830/2003 reikalavimai dėl GMO ženklavimo.

Kontrolė – grindžiama atsekamumu, dokumentacija ir analitiniais kontrolės metodais. Remiantis maisto produktų įstatymu, atsakomybė už maisto produktų ženklimą tenka federalinių žemių valdžiai. Gamintojams parengtos rekomendacijos vidinei kontrolei. Analitinių pažymų, įrodančių atitikimą nacionaliniams ženklavimo „be GMO“ reikalavimams, reikia tik maisto produktams, kuriuose yra <0,9 proc. techniškai neišvengiamų/atsitiktinių GM priemaišų.

Leidžiamos GMO priemaišų ribos:

<0,1 proc. maisto produktuose ir <0,9 proc. pašaruose.

Ženklas „be GMO“:

- Parlamentas 2008 m. patvirtino vyriausybės parengtą vieningą formuluotę „be genetinės inžinerijos metodų“ („Ohne Gentechnik“).

– Parlamentas, federalinės žemės ūkio ir vartotojų reikalų ministerijos siūlymu, nuo 2009 m. rugpjūčio mėn. įvedė valstybės mastu taikomą standartizuotą logotipą „be GM technologijų“, skirtą ne tik javams, bet ir maisto produktams. Savanorišku pagrindu naudojamas logotipas suinteresuotiems gamintojams suteikiamas nemokamai.

- Nėra reikalavimo etiketėje nurodyti kontroliuojančią instituciją.

Sankcijos už pažeidimus – numatytos baudos už klaidingą ženklimą, iki vienerių metų įkalinimo bausmė už neteisėtą prekybą maisto produktais, kuriems taikomi šio teisės akto reikalavimai.

Parengė: D. Valiukaitė, Bendrosios informacijos skyrius, tel. 6177.

Parlamentinių tyrimų departamento (toliau – PTD) parengti analitiniai ir informaciniai darbai yra skirti Seimo nariams, taip pat Seimo struktūriniams padaliniais, siekiant padėti jiems vykdyti savo pareigas bei funkcijas.

Analitiniai darbai yra rengiami pagal Seimo narių ir Seimo struktūrinių padalinių pateiktas užklausas, lemiančias jų turinį.

Naudojant PTD parengtus darbus, maloniai prašome nurodyti PTD kaip šaltinį.